

Коп. 2.
M-74

M O L J E R

Z O R Z D A N D E N

Ç E

A Q M A Q B O L Q I O N K Y J Ö Ö

Q B R Q I B Z M A M B A S 1939

МОЛЬЕР

M 763.

MOLJER

ЖОРЖ ДАНДЕН

или

Одураченный муж

Комедия в трех действиях

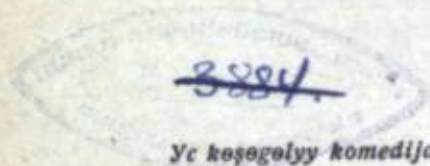
Перевод АБДУКАЙМОВА У.

КИРГИЗСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ФРУНЗЕ 1939 КАЗАНЬ

ZORŽ DANDEN

ЏЕ

AQMAQ BOLOŪON KYJŪŪ

Ус көзөгөлүү комедия

Орусчазынан которгон АВДЪКАЙЪМОВ У.

ЃЫРЃЫЗСТАН МАМЛЕКЕТТИК БАСМАСЫ
ФРУНЗЕ 1939 ҚАЗАН

ҚАТЪҢУСЦЛАР:

Zorz Danden — Бай дыйқан, Анзеліканьн күйеусы.
Анзеліка — Zorz Dandendin зайыбы, de-Sotanvil төрөнүн қызы.

De-Sotanvil — Төрө, помешик-дворжанин, Анзеліканьн атасы.

Ржым de-Sotanvil.

Klitandr — Анзеліканьн сүйгені.

Klodina — Анзеліканьн уй қызматчысы.

Ljuven — Дыйқан, Klitandrдың қызматындағы кіші.

Kolen — Zorz Dandendin қызматкері.

Қыжымы Zorz Dandendin уялун алында, қыстақта отет.

№ 2591

6769.

Библиотеканың Нурғисыноғо Фигуралы
Андромки Нурғисы

BIRINCI KƏŞƏGƏ

I KƏRYNYŞ

Zorz Danden (qalqyz). Ej, ajaıbn төрөнүн қызы volso, myşkyı iş başqa tüşkən eken qol Men өndөнүр, өзүнүн турмуşунан қоғоғу да-ғасаға çetişem деп, мен өndөнүр, дворяндардың ирегесине çақып volup, alar менен сөөк тамыр volom degen дыйқандардың бардығына, менин уялөнүşүм естен қалқыс улгу vouldul Dворяндар, alvette, өзүңсө айр қызық, saltanattuu нерсе. Biroq анын ұшунчалық шаан-шөкөты көр, andan керө тумşуқ тьағыр, аста қызықрай қоғ-қондон çақысы çоғ. Мына мен bul işке қавь-льр alam деп, көргүлыкты көргенден kijin, emi мындай işке ақыдуу volup қалдым. Dворяндар

viz endəngənderdy öz vyləəsy qəlyp alqandan kijin, qajsъ közy menen qaraj turqanьn men emi çaqşь bildim. Alar viz menen sөök-tamьr volup emne qəlyşьn, alar vizdin aqca-dynyjə-vuz menen çana tamьr voluşat; alardьn maq-satь ele oşol.

Uşuncalyq vajlyqьm turqanda, menden eedəsynur, meni tənşinbegen, menin familijam menen çyrgəndən ardançan, vardьq dynyjəm tegylyp tursa da anьn kyjəəsy voluuçqa qadьqьm çetpej turqan vireəny alqandan kərə, qararajьm, kənyly keç dьjqandьn vyləəsy menen sөөktəşpəj ne völdum! O, qatьkyn Zorz Danden, qatьkyn Zorz Danden, sen bu dyjnədə çoq aqmaqсьlyqь qyldьn! Men emi öz yjymə kirgəndən da zьrçьrəp qorqom, qacan volso bir çəlypьs iř cьqat da turat.

II KƏRYNYŞ

Zorz Danden menen Ljuven

Zorz Danden—(anьn yjynən cьqьp kəlatqan Ljubəndi kəryp, *çetke*) Bu vuzuq şajtan, menin yjymdə emne qəlyp çyrət?

Ljuven—(Zorz Dandəndi kəryp, *çetke*) Tetiginde, meni vireə vajqap turat.

Zorz Danden—(*çetke*) Al meni taanьvajt.

Ljuven—(*çetke*) Menden şek alьp turat.
Zorz Danden—(*çetke*) Kərsən, salam bergəndən da tartьnpьr turat.

Ljuven—(*çetke*) Meni uşul çerden kərdym dep, vireəge ajtьp qorvořoj ele.

Zorz Danden—Amansьzvь?

Ljuven—Sizdin vaş ijgen qьzmatkerinizmin.

Zorz Danden—Siz vul çerdik emes oq-řojsuz?

Ljuven—Oova, ertenki majramdь ele kəreļyn dep, kelgen kiřimin.

Zorz Danden—Siz tigi çaqtan kele çatasьzvь?

Ljuven—TS...

Zorz Danden—Emne?

Ljuven—Aqьgn.

Zorz Danden—Emne völdu?

Ljuven—Uncuqraпьz. Meni tigi çaqtan cьqь dep ajta kərvənyz.

Zorz Danden—Sever?

Ljuven—Qudaј aj, sevevi...

Zorz Danden—Qoş, emne völdu?

Ljuven—Aqьgn. Vireə tьnřap turavь dep, qorqom.

Zorz Danden—Çoq, çoq.

Ljuven — Bir mьrzanьn tapşьruusu vojunca, mьna vu yjdyn kelincegine kirip cьqьtm, al mьrza vu kelincekke sөz ajttьr cьrөt. Munu ec kim bilьesin. Uqtuьuzvu?

Zorz Danden — Oova.

Ljuven — Mьna, sevevi uşu. Barqanьndь ec kimge vajqatraqьn degen. Meni kөrdym dep, ec kimge ajta kөrvөnyz.

Zorz Danden — Ajtьr emne qьlam?

Ljuven — Men, işti, maqьa tapşьrqьndaj qьlьp, vilgizvөj qьna vytyrgөndy cьaqşь kөrөm.

Zorz Danden — Munuьuz cьaqşь.

Ljuven — Kyjөsy ec qьzqьancaaq dejt, ajalьna birөө sөz ajtsa cьaman kөret dejt. Eger bilip qojso kyjvөgөn cөri kyl volot dejt, tyşyndyьuzvu?

Zorz Danden — Cьaqşь, tyşyndym.

Ljuven — Kyjөsy vul cөnyndө, ecteke sezvөө kerek.

Zorz Danden — Şeksiz.

Ljuven — Aьn aqьrьn qьna aldamaq voluşat. Uqtuьuzvu?

Zorz Danden — Uqqanda da sonun uqtum.

Ljuven — Meni vul yjden cьqьtь dep oozuьuzdan cьqьarьp qojsonuz — iştin vaarь cataq volot. Tyşyndyьuzay?

Zorz Danden — Alvette... Sizdi tigi yjge cьvөrgen kişinin aть kim?

Ljuven — Al vizdin pomeşcik, төrө vikont — de şajtan vasqьrdьqь, ajtuuqьa avdan qьjьn famillija, qacan volso unutup qalam. Kli... Klitan-dr төrө.

Zorz Danden — Al, tiginde turuucu sarajlьq cьaş cigitpi?

Ljuven — Oova, oova tigi vaqtьn ar cьaqьnda turat.

Zorz Danden — (*çetke*) Oşondo, vu sьlьq төrө emne ycyn cьaqьnda ele menin yjymdyn maьdajьna kөcyp keldi dese! Menin murdumdun cььtь, demek, cьaqşь eken. Aьn qoьşu volo qalьşь maqьa daroo şektyy kөryndy ele.

Ljuven — Mьrzalьqь cende cөq, urmatqь ьlalьqtuu kişi. Mьndaj kişi az volot. Ajьmaqь aşьq völdum, syjleşsem degende kөnylym tolqijt degen sөzdy ajtьp qoj degeni ycyn qьna, maqьa yc altьn aqca verdі. Uşul aqcaqьa menin kicinekej emgegim qantip arzьşьn? Men bir cьumuşcu kyngө on qьna tьjьn tavam.

Zorz Danden — Anan emne völdu, oşol tapşьrmanь orundattьnьzvь?

Ljuven — Oova. Men Klodina degen birөөny таар syjleşsem ele, al emne ajtarьmdь ty-

şynə qojur, meni tup tuura kelingə kirgizip qojdu.

Zorɣ Danden — (*çetke*) Bul qara neet qız-matç ajaldı kərwejsynıvı?

Ljuven — Klodina degen çən ele sonun ajal eken. Tim ele meni suqtantı. Eger meni qaalasa sezsyz oşoqo yjlenemyn.

Zorɣ Danden — Qoş, tigi kelin sarajlıq çigitke emne dep çoop qajtaradı?

Ljuven — Mındaı degin dedi... Qojo turu-nuzcu, vaatın çaqş estej alar bekemin... Oşon-doı.. anın yzılyp aşıq volqonduqına ıraazı volup, qurununa tolqonduqun, eselek kuyşesynən saq volup, vajqatpoo kerektigin çana een syjleşuyge bir ajla tavuu kerek ekenin ajttı.

Zorɣ Danden — (*çetke*) Attın, çaramsız, aram qajal qatın!

Ljuven — Qudaj ursun, bu bir qızıq volup çat. Kuyşesy ectekeden qararsız volot da, qan-calıq qızatıancaaq volso da kəzıne çep tuşkən vojdon qala veret. Brası?

Zorɣ Danden — Tuural

Ljuven — Emese qoşunuz. Ooz acraçız, sırdı çaqş saqtanız, kuyşesy bilip çırvəsın.

Zorɣ Danden — Maaqul, maaqul.

Ljuven — Men volso bilmeksen volup qana

icimen çıtrıjır çıgə verem. Men quu emes-minı, menden ec kim sır surap ala alvajt.

III KƏRYNYŞ

Zorɣ Danden — (*çalqıv*) Uşundaj degin, Zorɣ Danden. Kərdynıvı, qatının saqı qandaj kəz menen qaradın! Təşyn qızına yjlenuy degen uşul eken qol! Saqı qarqajdaş qıl-vaçandı qılır çatsada, sen ec ala alvajsın; Dvorjanlıq senin qolunaj vajlar oturat. Ajal, erkek bir soslovijadan volso ez namızın ysun keginđi alvajt belən. Qatının dıjqan qızı volso, çaqş qana tajaqtın kucy menen kəksəəndı suutrajt belən. Bıroq senin Dvorjan volqun keldi, ez yjındın qoşojunu volup oturqandan çadar ketsen kerek. O-oj, çanım çatır varatat, ez çaaşma özüm çapsam volor ele! Qantıp! Qantıp men qatınma bıřəyn ajttıqan çana qatınmdın saqı ajtqan aşıqtıq sözdəryn ujal-vaj uqur, daş tilektes voluuda söz vėrdim! Çoq, qudaj ursun, bul əndıy oqujanı veker ketirvejı. Aız ata, enesine varır dattanuu kerek. Alardın qızı qancalıq meni qajı, qaradı salqanına əzdəry kıvə volsun. Çaqş völdu, ii; tıgine, əzdəry da kele çatat.

Zorž Danden — Savьгьм tygənyр varatat.
Qandaj! Meniki — maqа zajр emespi.

De-Sotanvil Ajьm — bras, kyjəə, al siz-
din zajьvьndьz, viroq, siz anь mьndaj dep atoo-
qo tijš emessiz. Egerde əz teninizge yjləngəndə
uşundaj dep ajštaңdьz volot ele.

Zorž Danden — (cetke) Mьна, Zorž Dan-
den, mьна qajda kelip vaşьnd tьqьldь! (Qatuu)
Kici rejildikke, bir minutca dvorjanсььq salttь
cetke qojo turup, sizder menen əzym vilgəndej
syjleşyuge uruqsat etinizder. (Cetke.) Mьncalьq
daaj alaaj qьсььp turušta ne pajdal (Sotanvil-
ge qarap) Men sizge ajtuuqа tijšmin, men əzym-
dyn yjləngənymə ьraazь emesmin.

De-Sotanvil Ajьm — Qandajca? Sizge con
pajda keltirgen iş çənyndə, siz uşundaj səz
ajtasьzьь?

Zorž Danden — Qajsь pajda, Sudarьnja,
sudarьnja dejinci, ansьz ooqat etpəs volso. Siz-
der ycyn vul iş zьjanduu volqon çoq; antkeni,
acьq ele ajtajьn, men volbosom sizderdin işi-
nizder oң tarrajt voluucu, menin əqcəmdьn kycy
menen kəp teşikter vьtəldy. Uruqsat volso
surajьmьn, atьm uzəryр, Zorž Dandəndin orduna
sizder arqьluu De-la-Dandinijera mьrza naa-
mьna qonqondon vaşqa men emne taptьm?

De-Sotanvil — Siz, kyjəə, de-Sotanvildin
yju menen səek-tamьr volqonuuzdu arzьvaqan
iş kərəsyzəy?

De-Sotanvil Ajьm — De-la-Prjudote-
rinin yju menen daqььь? Men oşol yjden
сььqqanьmdь əzymə urmat kərem, al yj əzy-
nyn dvorjandьq naamьn ajal çaqьna da et-
kərgən, demek vul ədəngən sonun şart
arqasьnda sizdin valdarьndьz dvorjan volup сьq-
rajьь?

Zorž Danden — bras kəp, menin valda-
rьm dvorjan tuqumu voluşat; viroq bir cara
qoldonboso, men şerməndə volom qo.

De-Sotanvil Tərə — Kyjəə vala, munu
menen emne ajtmaqсь volosuz?

Zorž Danden — Ajtajьn degenim, sizdin
qьzьndьz ajalqа ьlajьq сьj menen çyrwəj, na-
mьz, arqа qarşь çyryр çatat.

De-Sotanvil Ajьm — Aqььn! Səzyndy
ceverdep syjlənyz. Menin qьzьm ar-namь-
zьndь vulqaj turqan qaradan emes, səəgy
tonuq — tazadan сььqqan. Qudajqа şygyр,
mьna yc çyz çьl voldu, Dela Prjudoterinin
yju ndəgy bir da ajal əzyn çaman atqа qon-
durqan emes.

De-Sotanvil Tərə — Esinizde volsun de-

De-Sotanvil — Biz аны тушундугөбүз. Мені еегиниз, күйөө, қара болбоңуз. Бізге қағын кишілерге тийістик қылаңдандың қазасын қандай береріңізді азыр өзүңіз көресыз.

Zorz Danden — Тигине, аиздің ыстыуызге өзы кеде қатат.

V КӨРЫНЫШ

De-Sotanvil Төре, Klitandr, Zorz Danden

De-Sotanvil Төре — Мырза сиз мені таанысызбы?

Klitandr — Биле алмайм, төрем.

De-Sotanvil Төре — Баронов де-Sotanvil деген менмін.

Klitandr — Қуваньстuu кер.

De-Sotanvil — Менің атым, сарај тегерегінде белгисиз емес. Қаш kezimde Nansindi алқандардың алдыңқы қатарындағылардың биі болғомун.

Klitandr — Қағшы кер екен.

De-Sotanvil — Менің атам Zan-Zilde-Sotanvil Montavandy қатаң соң урушта өзы қатысқан.

Klitandr — Уққулуқтуу кер.

De-Sotanvil — Менің бабаларымдан бирөө Bertran de-Sotanvil қадьғының кустууыгынөн

деңіз артына саяқат қылуу ысун ыткыл мылкун салууда уруқсат алған екен.

Klitandr — Қаһым менен ішенем.

De-Sotanvil — Менің уққаныма қарағанда, сиз мырза, бир қаш келинге, демек менің қызыма ашық болуп, артынан тушып қырыпсыз; ал ішке мен мына бу мырза менен бир (*Zorz Dandendi көргөзуп*) кижигіше турған қоным бар, бу мырза маңа күйөө волот.

Klitandr — Кім? Мені?

De-Sotanvil — Оова, сиз менен бу қонында сыйлөсуп, бу іштин толуқ тушынугын алууда ынтызармын.

Klitandr — Мына қызық ұшақ! Муну сизге кім айтты, судар?

De-Sotanvil — Бу сөзге толуқ ішген бирөө айтты.

Klitandr — Ал киші сизге қалп айттыр. Мен намыз, арғы бар кішімін. Бир қаш қаракөр сuluу-қа, сиздің — барон де-Sotanvildin қызына қантир ашық voloјун. Мені мындай іштерге қыре турған ұшунчалық бир төмен киші деп есептејсізбі. Қоқ бу ішке мен қадам қојо алмайм, анткені сизди мен өте қадыр қыламын, сизге бу сөзди айтқан киші қыр-қызы ақмақ.

De-Sotanvil — Қана, күйөө.

Zorz Danden — Emne dejsiz?

Klitandr — Buzuq, çaramsız, qara neet!

De-Sotanvil — (*Zorz Dandenge*) Çoop ajtbajsızvı?

Zorz Danden — Özünü çoop ajtıbız.

Klitandr — Eger kim ekenin bilsem sizdin aldınıзда qursadıñ şpağa menen çarap salat elem.

De-Sotanvil — (*Zorz Dandenge*) Sezdy qubattavajsızvı.

Zorz Danden — Emnesin qubattaj. Çın.

Klitandr — Bu sizdin kyşönyzvy...

De-Sotanvil — Oova, menin kyşöem özy dattandı.

Klitandr — Sizge sөөk volqonduqunan bu kişinin taalejı var eken, volboso maqta oqşoqon kişilerdin ystynen bul oqşoqon sözderdy ajtıştın maanisin yjretyp qojot elem.

VI KÖRYNYŞ

De-Sotanvil Töre De-Sotanvil Ajım, Anzeliika, Klitandr, Zorz Danden, Klodina.

De-Sotanvil Ajım — Ax, qyzqanuu degen qandaj çaman iş! Eldin közincö bul işti cecuy ucyn men qyzımdı alıp keldim.

Klitandr — (*Anzeliikağa*) İi, maqta aşyq

volup qaldı dep kyşönyzge ajtqan sizai, sudarınja?

Anzeliika — Menbi? Men anı qantıp ajttım eken? Uşu cınvı? bras ele siz maqta qantıp aşyq volqonuduzdu cınında körgym keler ele. Oşonu işter körsönyz, sizge ajtqan keñeşim, taçrijva ucyn aşyq volqondordun vardıq onöryn qılyp körsönyz. Menin kyşöem çoqto çö men eşikke cыqqanda özünüzdyn maqta aşyqıqındıdı bildiryu ucyn maqta kişi çiberiniz, qysqa-qysqa aşyqıq qattarın çazıbız, minuta sajn ucuraj turqan qalpystıqtan saq volup körgynyz. Baştar ele körsönyz, men sizge söz berejin, vardıq çaqşy qavıl qılat.

Klitandr — Uruqsat etiniz, Sudarınja, qyz-uuluq qılvapız. Meni yjretyynyn açatı çoq, özünüzdy da beker bulqavapız. Meni sizge aşyq volqusu kelip çyret dep, sizge kim ajttı?

Anzeliika — Bu çerde oozuna kelgenin syjler oturqandarın qajdan bilemin?

Klitandr — Mejli, qandaj ajtsa oşondo ajtışa verişsin, viroq siz bilersiz qo men sizge ucıraşqanda aşyqıq tuurasında söz ajttım bele?

Anzeliika — Çoluqqanda beker ajtradıbız, ajtıp körsönyz volot ele!

Klitandr — İşene veriniz, menden cocuj

turqan çeriniz çoq; suluulardın konylyn ooruta turqan ancalyq kişi emesmin; sizdin aşyqlyk boluu yc uqtasam tyşymə kirbejt. Men sizdi, sizdin ata-enenizdi cekten tşqarş sýlajmın.

De-Sotanvil Ajьm — (*Zorz Dandenge*)
Мъна, көрдүңүзбү!

De-Sotanvil Төгө — Emi qanaattandyk-
vь, kyjөө? Daqь эмне dejsiz?

Zorz Danden — Men ajtsam, munun vaarş quru ajtylqan çөө çomoq; men özüm bilgenimdi çaqş vilemin; vaarşın aсьq ajtuu kerek volso, mьna, qьzьndьzqa çaqьnda aracь kişi kelgen.

Anzelika — Maqьavь? Maqьa aracь kişi kelgenbi?

Klitandr — Men kişi çiberiptirminbi?

Anzelika — Klodina!

Klitandr — (*Klodinaqьa*) Uşu сьnvь?

Klodina — Qudaj ursun, uşundaj da uqmuş qalp volobu?

Zorz Danden — Bas oozundu, şermende! Senin qьlqьnyndь vilemin. Aracь kişini yjgө sen kirgizgensin.

Klodina — Kim? Menbi?

Zorz Danden — Oova, sen. Antqorlonvoj ele qoj.

Klodina — O, qudaj, quduretinen bu zamanda dyjne aramza kişilerge tolqon eken qoj Kirsiz taza, tazalyqьn enesi volqon menden da uşundaj şek alavь?

Zorz Danden — Bas oozundu, antqor, şajtan. Sen tim ele sekirip çatasьn, viroq seni men көptөн veri vilemin.

Klodina — (*Anzelikaqьa*) Sudarşnja, men qacan...

Zorz Danden — Ucuqra dejm saqьa men. Bardьqь ucyn sen çoop tartasьn; senin dvorqan ataj çoq qo.

Anzelika — Bul özy uşuncalyq sasьq uşaq, bul sasьq uşaq meni uşuncalyq taq qaltьrdь, men çoop veyyge da darmanьm çoq. Kyjөөge ec bir çamandyq iş qьlbasan, anan kyjөөndь seni ajьrtar otursa, mьndan çaman nerse çoq! Attiñ, eger meni bir deme çonynde çemelee kerek volo turqan volso, kyjөөme ete aq көnyldyk menen çarakөr qaraqandyqьm ucyn çemelee kerek.

Klodina — Alsette.

Anzelika — Buqьa men ete көр көnyl qojur meerimdyu qaraqanьm — menin vardьqь taalajьzdyqьm eken... Özy ajtqanda сьn ele, viroqьnyn erkeletip syjgөnyñ көryyge ьntьzar

volojon sar. Anda men muncaliq talajiziz
voljos eiem. Qoşqula, men kettim; muncaliq
qatuu qorduqiu ketaryyge darramam da bygan-
dy.

VII KÖRYNYŞ

De-Sotanvil Tere, De-Sotanvil Ajym. Klit-
landr, ZoraDanden, Klodina.

De-Sotanvil Ajym — (*Zorz Dandenge*)
Barañыз, mändej saltsattuu ajalqa siz ar-
waj ekensiz!

Klodina — bras, munen qalqantь амыт тэ-
зун tuura сыраууа ырајагыз қалат. Egente
men Anzelika wolsom, көр аyyегур тураас елем.
(*Klitandraqa qarap*) ьрас, Sodar, муну қазалю
усун менін ајымтдын арақанда туурууыз.
Вагтаныз, арманда қалсајыз; мені аул мунса-
лиқ төмен аалақандан кийин, аолуртар, қамат-
тылаада дајартын. (*Ketef*).

De-Sotanvil Tere — Uşundaј sandy uşun-
qa, kyyёё, озуруз ардыһыз. Sizdin қалқантаз
ааатыһыз sizge qarşь турқузат.

De-Sotanvil Ajym — Seegy tazadan сы-
қан ајал менен, қақыраақ волууа аракетте-
ніз, көзудызды қараңыз, мьндан ағы мандај
қаталықтан аолақыраақ сыруруз. (*Ketef*).

Zorz Danden — (*сетке*) Қаным сыдыр
варат! Туура волур туруп, қайта мен қалр
сыдыр қалдым!

VIII KÖRYNYŞ

De-Sotanvil Tere, Klitandr, Zorz-Danden.

Klitandr — (*De-Sotanvilge*) Meni wekerden-
weker ајртақандарын көрдурузву, sudar! siz
namыз, ардын қайын аилеиз, мақа қылап қор-
дуқа кечирим қылууу талар қыламын.

De-Sotanvil — Bul tuura, uşundaј волууа
tijiş, uşundaј, kyyёё аул төрену қанааттан-
дыһыз.

Zorz Danden — Qantip? Aldына тууруу?

De-Sotanvil — Oowa, kicirejildik qatarында;
siz аи кіşini natuura ајртақансыз.

Zorz Danden — Men аны natuura ајыр-
тады degenge мен қоşулсајм. Bul tuurasында
дақы ојлоо кerek екенін өзым билемін.

De-Sotanvil — Аһын қақаты қоқ, siz қан-
дај ојлосонуз да, аи кіşi таһыр кетти, uşunun
өзу қетісет. Таһыр турқандан кийин ајртооада
волвојт.

Zorz Danden — Eger мен, муну қаты-
пымдын төгегынөн қармасам anda аул тана
alat bele?

De-Sotanvil—Kör tergeşpejiz. Sizge ajtam, kecirim surañız.

Zorz Danden—Menbi? Дақъ мен мьндан kecirim surasam, menin...

De-Sotanvil—Tajsaldap turuštun pajdası çoq dep, sizge ajtıladañ vele? Сочуваньз, çaman işke qadam vaspajsız — men özüm çol kergezyp turam.

Zorz Danden—Çoq men ante albajm...

De-Sotanvil—Şajtan tijgende! Menin acuma tijbeniz, kyjөө. Bolvoso tigi kişige voluşamьn. Tilimdi albьnz.

Zorz Danden—(cetke) O, Zorz Danden!

De-Sotanvil—Siz şapkenizdi murun albьnz, antkeni tigi tere dvorjanьn, siz andaj emessiz.

Zorz Danden—(Şljapasьn qoluna qartap, cetke) Men terime vatpaj turam!

De-Sotanvil—Meni eercip ajtьnz: Ъra-љmduu tere...

Zorz Danden— Ъraљmduu tere...

De-Sotanvil—Meni kecirişinizdi surajmьn... (Zorz-Dandendin ajtpaj turqansьn keryp) Qana!

Zorz Danden—Meni kecirişinizdi suranam...

De-Sotanvil—Siz tuurasьnda çaman pikir ojloqonum ycyn...

Zorz Danden—Siz tuurasьnda çaman pikir ojloqonum ycyn...

De-Sotanvil—Antkeni men sizdi bilgenim çoq ele.

Zorz Danden—Antkeni men sizdi bilgenim çoq ele.

De-Sotanvil—İşenseniz eken dep suranam...

Zorz Danden—İşenseniz eken dep suranam...

De-Sotanvil—Sizdin vaş ijgen qьzmatkerinizmin...

Zorz Danden—Meni şermende qılmaqь volqon kişinin vaş ijgen qьzmatkeri vol dep qantip ajtasız?

De-Sotanvil—(Qaardanьp) Дақъ?

Klitandr—Boldu emi, sudar.

De-Sotanvil—Çoq, vul vaarьn vytyrsyn, iş çyjөөsy menen bolsun... Men sizdin vaş ijgen qьzmatkerinizmin.

Zorz Danden—Men sizdin vaş ijgen qьzmatkerinizmin...

Klitandr—(Zorz Dandenge) Men da sizdin çanьm menen, volqon iş tuurasьnda men vaarьn esten cьşaram. (Sotanvilge) Emi siz menen qoştoşup, azyraaq cьşqan cataq çonynde cekilik ajtuuqja uruqsat etiniz.

De-Sotanvil — Aq көңүлүм менен чақшы
турушунузду санаймын, качан qaalaqanda viz-
dikine qojon uulaqanqa kelişinizdi surajмын.

Klitandr — Siz ete kicipetil ekensiz. (Ketet).

De-Sotanvil — Işti qandaj qыluu kerek
ekenin көрдүңүзбү, kyjөө qoşunuz. Esinizde
volsun, dajым tajanьc volo turqan, eger sizge
viree qorduq etkeryp qojso talamьdzьdь talaşa
turqan yj-aylөөge kirgensiz.

IX KӨRYNYŞ

Zorз Danden — (Çalqьz) O, Men qandaj...
Biroq uşunu sen özүң qaalaqansьn, Zorз Dan-
den, өзүң qaalaqansьn! Saqja cala voldu; Seni
keltirip sonun çajlaştь. Sen өзүңө өзүң qыldьn.
Biroq ata-enesinin көңүлүн alyş kerek. Balkim,
vul iştin daqь bir ajlasьn tavarmьn.

EKINCI KӨŞEGӨ

I KӨRYNYŞ.

Klodina, Ljuven.

Klodina — Oşol, men aьq vildim, vul iş-
senden cьqtь; sen vireege ajтыр qojqonsun,
al varьp vizardin qoçojunqa çetkizgen.

Ljuven — Qudaj ursun, men tim ele, meni.
uşul çerden көрдүм dep ajtraqьn dep bir ki-
şige ele bir, eki ooz sez ajqatьn; vajqadьm,
vu çarqьn elinin oozu voş eken.

Klodina — Ahtarca söz çoq, Vikont mırza. Seni çibergenden kijin adamdı çaqş taanıt eken da. Sonun kişi tuş voluptur.

Ljuven — Boluptur, mından kijin şamda-
çajıraaq volup severdep çyreyup.

Klodina — Oova, deseñ vologu volup vojosu çapır qalçandan kijin.

Ljuven — Ань syruştırgendy qojolu. Meni uqcu.

Klodina — Emneni uqajın?

Ljuven — Betiñdi kicine men çaqqa vurup qojcu.

Klodina — Al emne daqı?

Ljuven — Klodina!

Klodina — Emne?

Ljuven — Emne ajtajın dep turçanımды айвејsinbi?

Klodina — Çoq.

Ljuven — Balaa basqanda! Seni men syjom!

Klodina — Сын elebi?

Ljuven — bras, balaa meni vastı! İşeneber, qudaј urup ketsin.

Klodina — Ең ele çaqş!

Ljuven — Seni qarasam ele çyregym tujlar, ezirip ketem.

Klodina — Аньдъзја quваньстuumun.

Ljuven — Qandajca sen özünđy tatınaqaj çıbr alasın?

Klodina — Başqalar emne çılsa men da oşonu çılam.

Ljuven — Meni qaracь, ekөөvız arqь-verki-
ni көр qozqovojlu, sen maqta zajır vol, men saqta
kyjөө voloјun, oşentip ekөөler erdi qatın vololu.

Klodina — Anan sen bizdin qoçoјundan veter
çызçансаақ volup çyгөө?

Ljuven — Аньн vetin arь çысьн.

Klodina — Şektyy kyjөөden çaman көггө-
nym çoq. Menin kyjөөm volso volqondoј vol-
sun — ectekeden cocubaj turçan, eger men
otuz erkektin örtosunda otursam da көdylыne
alvaj turçan volsun.

Ljuven — Maaqul, men taq uşul ajtqandaj
volojun.

Klodina — Özynyn zajvьна özy işeneј,
zajvьн çынаçandan artық aqmaqьq çoq. Ty-
vynde mından çaqşыьqtuu ecteme сыqrajt,
qajta kişini çaçan çolqo salыр çiberet; erkeкter
өzdery cuu көteryp çyryşyp, өzderynyn cuusu
menen көvyncө өз көzderyne өzdery сөp ty-
şyryp алышат.

Ljuven — Mejlin qaalaçanьнды işte, erk
өzynde.

Klodina—Aldanъr aivas ucun, oşondoј
qana qılsъ kerek. Erkekter erkti oзуvyzge ve-
se, anъ viz oзуvyzge keregince qana rajdala-
navъz; eger birөө çan qarсыqъn asъr, mъnanъz
alydъz dese, vaarъ bir viz mъndan ыnsar me-
nen cenemduy rajdalanavъz. Al emi çavyşъr,
vutu qoluңa asыqandardъ mymkyn voluşunca
aldajvъz, ajavajvъz.

Ljuven—Maaqul-maaqul sen maqъa tijsen
anan, men oşol çan qarсыqъn asъr turqan-
dardan voloјun.

Klodina—Çaqşъ-çaqşъ, kereşvyz.

Ljuven—Beri kelip qojcu, Klodina.

Klodina—Emne qylasъn?

Ljuven—Kelsen emi veri, kelsen!

Klodina—Aj, aqъrъn, asыr turqandardъ
men çaman korem.

Ljuven—Qojson, kicine erkelettirip qojson.

Klodina—Boldu dejm, tamaşanъ syşvejtm
men.

Ljuven—Klodina!

Klodina—(*Ljuendi tyrtyp*) Tart qoluңdul

Ljuven—O, vesara kişilerge ыrşъmъd çoq
eken oјol Fu, uşuntip da tyrtöt veken! Uşundaј
çaqşъnaqaj volup turup erkeletkendi çaman
kergenden ujalvajsъnъ? Qantet!

Klodina—Murunqъ çegin kelvejbi?
Ljuven—U, kişi syşves, maqool! Fu qara-
vet, taş voor!

Klodina—Sen көр een vaşтыq qyла.

Ljuven—Emne, kicine oјnop qojso emne
volot eken?

Klodina—A sen saarъduu vol.

Ljuven—Bolocoq nikenin esevinen ты-
maqtaј bir eptyrup qojson.

Klodina—Cođ raqmat!

Ljuven—Klodina, sadaşasъ, keligki nike-
nin esevinen...

Klodina—Ço-çoq! Andajdъ men kerge-
myn. Qoşunuz. Bar çoqol, Vikont mъzraqъ
ajtъn, qatъn verip qojomun.

Ljuven—Qoş, taş voor suluul

Klodina—Sыlъq sez eken!

Ljuven—Qoş, asqanъn taşъ capsa valta
eşpegen dөngөc, çoş, dyjnede emne qatuu vol-
so, sen ekensin!

Klodina—(*çalqыз*) Ajъmъqъ alyr vaşъr
vereјin. Tigine, kyşösy ekөө kele çatъrtъr. Oзу
een volqyca vojumdu çaşъrъr turajъn.

II KƏRYNYŞ

Zorz Danden. Anzelika.

Zorz Danden — Ço-çоq meni aldaj qоjuu оnoj emes. Maqja ajtqan sөzdyn сьп — аqьqat ekendigine көзүп аныq çetet. Menin көzym silerdin оjuңardaşьдан çaqşьгааq көrөt, soqur dep оjlojsunar qо? Çalqan doluluq menen еc-tekege çetişe alqan çоqsunar.

III KƏRYNYŞ

Klitandr, Anzelika, Zorz Danden.

Klitandr — (*өзүncө*) Al Mьna özy, viroq, kyjөөsy menen eken da.

Zorz Danden — (*Klitandrđь sajqasaj*) Qan-calьq siz erdi vaşьnyzđь cyjьrsөnyz da maqja sөz-dyn aqьqatьn ajtьşqanьn көrdym, ekөөvyzdy qоşur turqan muundu siz qadьr qьlvajt ekensiz.

(*Klitandr menen Anzelika sir sirine vaş ijіšet*).
Oo, qudaj mintip çygynğөnyuzdy qоjuңuz; men mьndaj qadьr, сьj qьluu tuurasьnda ajtqan çerim çоq, kylky qьlvaңьz.

Anzelika — Men sizge kylyp çatamь? Ec-teke qьlqanьm çоq.

Zorz Danden — Men sizdin оjuңuzdu vilem; men vilemin.

(*Klitandr menen Anzelika daqь vaş ijkešet*).

Daqь! Şьldьn qьlьr kylğөnyuzdy qоjuңuz dejm! Men vilem, siz özyuzdyң dvorjandьşь-nyzqa cirenip, meni özyuzdyң tөmөн sөnajsьz. Men ajtьr olturqan qadьr, сьj çeke menin qana kert vaşьma tijştyy emes. Men sizge uşuncalьq ardaqtuu volqon nike qоşuluşuna urmat qьluңuz kerek dep oturam. (*Anzelika Klitandra qьlgi qьlat*). Orunsuz ker ajtqan çerim çоq. Ijiniңzdi qьspraj ele qоjuңuz.

Anzelika — Ijini qьsьr çatqan kim — var?

Zorz Danden — Alda qudaj — aj! Men өз көzym menen көгүр turvajmьny. Daqь ajtam — nike degen qadьr, сьj qьluңun kerek qьlqan qоşuluu sojuzu, vuqja siz өңdөnyр көz qaraş — aqmaqсьlьq. (*Anzelika Klitandra vaşь menen belgi көrsөtөt*) Bras-ьras, еd aqmaqсьlьq, vaşьnyzđь ijker, meni tuuravaј ele qоjuңuz.

Anzelika — Kim? Menbi? Emne ajtmaqсь volqonuzdu men bilvejm.

Zorz Danden — Men çaqşь vilemin; sizdin qьjşьq qaraqanьnyz maqja belgilyu. Biroq men dvorjan volup tuulvasam da, aјьь çоq uruğan, Dandenderdin yj-vyleөsynөн сьqqamьn...

Klitandr — (*Anzelikanьn arqasьnan, Dandenge sajqatpaj*) Bir minutaqa.

Zorz Danden — (*Klitandrđь көrөt*) A?

Анзелика—Емне? Мен ecteке degenim
çoq. (*Danden qatъnъn tegerete qarajt, Klitandr
Dandenge ijilip salam берip алыстаjt*).

IV KÖRYNYŞ

Zorз Danden, Анзелика.

Zorз Danden—Мъна, tigil даqъ sizdin
çаныңызда syrөлур çyret.

Анзелика—Ал усун мен аjerтуумунбу?
Мен эмне қылаjън?

Zorз Danden—Өзыңызды кyжөөсыне çақ-
қысы келген ажалса қармасаңыз болвоjбу. Қандаj
аjтқан менен, илестиргиси келген çерге мýндаjлар
сар эле çавыса тушөт. Çырмаjър кyлур қоjтқонқо—
мýндаjлар балқа yjылген сьмýндаj yjылө қалышат.
Neeti ақ аjалдар өзynyn çyryш-турушун бул өн-
дүүлөр çоловоj турқандаj қыль алыр çyryшөт.

Анзелика—Мен мýндаjларды çолотроj қу-
валайънбы? Емне усун? Менi çақсынақай екен
деp арқаман суқтаньр çyryшө, мен uялыр
бекип қалаjънбы?—қайта мен ақа syjнөм.

Zorз Danden—Бул өндөнгөн ezилшyде
кyжөөsy қайсы ролдо болуш керек?

Анзелика—Кyжөө—çақсы кiшinin ролунда
болууда тийш. Қайта зайыбна еl көз салқанына
syjnyу керек.

Zorз Danden—Tili çoq қул деңизci! Мен
мýндаj қылашм келбейт. Dandender мýндаj
tartipke көнyшкөн емес.

Анзелика—О, Dandender көнгысы кelse
көнур ketишет; мен sizге ушу вастан keptin аз-
keresin аjтър qоjojun: elden ketip, өзымды ти-
ryулөj кyжөөмдын çанына көмгым келбейт. Қан-
даjса! Бирөө бизге yjлөнур qоjду эле деп, биз
emi бытын нерседен қол çуур, çағыр дынө ме-
нен мамиле қылаңды yзөlyбу? Erkekterdin бул
залымдиги бир тап қала турқан иш! Alardъn оjunca,
биз erkekterdin қана çығалы усун çасар, алар-
дың қана көзyn қарар çyryр өтыр ketсек! Mуну
мен кiшi кyлө турқан иш dejmin çана ecteке
көрбөj турур, тақыр çаштаjман ерте өлгым кел-
бейт.

Zorз Danden—Bardьq eldin көзyncө nike
ystyndө берген өзynыздын антъңызды siz ұшун-
даj қыль атқарасызбы?

Анзелика—Менби? Мен sizге өз erkim
менен ант-уада берген емесмин, ань siz мен-
ден tartьр алдыңыз. Toj болор алдыңда siz menden
тақса сьқасызбы, çoqrу—деp, ьраазылыр сара-
дыңызбы? Ata-enem менен қана кенешир syj-
лөштynыз. Sizге ьраазылыр берген ошолор. Ошол,
егерде sizге бир адилетсиздик қыlsa, мýна ошолорқо

вагър ар дајѣм даттанъдъз. Мен туурасында
волсо, мен сизге ес қасан мақта уялне қоју-
пуз деп айтқан да емесмін. Сиз да менін
пикirimди тартқан емессиз, ошондуктан өзүмдү
сиздин erkinizге ваş іjууғе mildettyy емесмін
деп есептејмін. Мен өзүмдүн чаş kezdegi
чајнақан гылдеј sonun kyндoryмдүн чьрқалън
сыгър, менін чаşьмдақь mezgilde мақта тижі-
туу болған erkindikten рајдалапыр, дьjnөнун
вал даамън татыр, чаңда чааьмдуu nazikkike
верилгим kelet. Чазапыздь тартыр, ушуқта дөјөр
волупуз, дааь ваşқа чамандьрқа қадам қој-
воајондуқтама қудайға шыгър deniz.

Zorз Danden — Boldu, вуқа сиз ушундај
көз менен қарајт екensizдo! Мен сиздин kyжө-
пuzьмьн, esinizde болsun, мен вуқта мьндај
көз менен қаравајм.

Anzelika — Men сиздин зајьвьдъзмьн, мен
сизге ајтам — мен вуқа ушундај көз менен
қарајмьн.

Zorз Danden — (cethe) Вуқта екinci бирөө
чьмандар қаравај турған қьлр kebetesin кем-
шіjte qojsom degende eki қolum қьсььр турат.
Aјl Zorз Danden, өзүмдү қармооқto ал қоқ,
andan көрө бир saat volo elekte бу чьрден қо-
қолуş kerek.

V KӨRYNYŞ

Anzelika, Klodina.

Klodina — Мьна бу қатъ сударьнја, kimden
ekenin өзүнуьз vilesiz дo, vajatan veri tigini ketsin
деп, savьrsьз kыttьm.

Anzelika — Kөрөвьз. (Өзынсе оқујt).

Klodina — (cethe) Menin vajqaşьmca aпын
чазтапын көр чақрај қалқан чeri қоқ qo.

Anzelika — Ax, Klodina, мьна бу қат қан-
дај nazik чазылған! Бу сарајта чақьн kişiler-
din ар бир сөзы, ар бир қьльр-қоруауи қандај
syjкьмдyy! Alarға қарақанда vizdin provintsi-
jaьльqtar emne volup қальртьr!

Klodina — Menimce vulardьn aldьnda Dan-
dender qajsь volup қальртьr.

Anzelika — Sen ушу чьрде turup tur, мен
вагър қоор чазыр kelejин.

Klodina — (calqьz) Sөzdyn қьјсьньн keltirip
чазуu tuurasьnda keңeş veriştin да keregi қоқ
boldu... Өздery да kele чатышат.

VI KӨRYNYŞ

Klilandr, Ljuven, Klodina.

Klodina — Мьрза арақта сыгууғе чақсь kişini
tapқан ekensiz!

Klitandr — Өзүмдүн қьзmatkerлеримден

virəəny çivəryudən cocudum. Birqə vaxtız Klodina, senin çaqşə qəzmatənd usyn men saça qarəzmyñ. (*Centəgyn ahtarəp*).

Klodina — Uvəra volvoñuz məzə, kerek emes; men sizge qəzmat qəlaməñ, siz qəzmat qəluuça ɤləjəqtuu kişisiz. Men da əzymbdy sizge çaqəñ dep esepətejmin.

Klitandr — (*aqca bəret*). Men saça mildet-tyumyn.

Ljuven — (*Klodinaqca*) Sen maça tije turəjan voləjonduqtan, aldəçə aqcalardə maça vergin, men əzymbdykynə qoşur qojojun.

Klodina — Men vul aqcalardə əptyrə turəjan qarəzmyñ qoşur saça saqtar qojojun.

Klitandr — (*Klodinaqca*) Ajtə, menin qə-tyndə suluu ajetməndə verip qojduñdu?

Klodina — Oova. Çoop çazuuça ketti.

Klitandr — (*Klodinaqca*) əzy menen syjle-şuygə volvojt veken?

Klodina — Çaqşə volot. Meni eercip çyruñuz, men əzymb çajlaştərajəñ.

Klitandr — Ajetməndəz aculanvəjəv? Opu-ralduu iş çəçəp çyrvəs veken?

Klodina — Çoq-çoq kyjəəsy yjdə çoq. Añnə ystynə al kyjəəsy menen kəp şaan-şəkəttəşyp oturaajt. Eñ negizgisi ata, enesi. Oşolordu ele

çoləto salsa voləjonu, andan vəşqə qorqo turəjan ecteke çoq.

Klitandr — Men saça işenemin.

Ljuven — (*çaləqəz*) Çolu voləjondo, menin qətyñm sojqy qətyñ volur çəçəjat! Aqəly tət kişilik var!

VII KƏRYNYŞ

Zorz Danden, Ljuven.

Zorz Danden — (*cetke*) Bəjaçə menin kişim turəjəv. Ax, ata, enesinin əldəndə alar işənbəgen işti dalildəp ajetə vərə qandaj uqmış volor ele!

Ljuven — A men ajetəndə ajetəçəñ degen, çana ajetəjm dep maça uvəda vərəgen, oozu vəş tərəl Məndəjca ajetəndə siz uşaqə eken-siz əto, çəşəpə ajetəñ kəpti ucuyur çəñəjt eken-siz əto?

Zorz Danden — Mənə?

Ljuven — Oova. Siz vəjəçəñnə vəçəñ ky-jəəsynə ajetə qojur, sizdin saətyñəzdan çə çəçə. Men emi sizdin tilinəzdin qandaj ekenin çaqşə vildim, məndən arə men sizge ecteme ajetəjm.

Zorz Danden — Uçuyur tursən dostum...

Ljuven — Egerde siz deədyrəp ajetəçəndə

азыг эмне волур çatqанын мен sizge aйтat элем.
Biroq aйтqan çazanьз усун ectekeni uqраjsьз.
Zorz Danden—Qandajca! Emne волур
çatat?

Ljuven—Ecteke волур çatqan çoq. Мына,
ушаqсьььq qььь degen эмне ekenin bildinizbi?
Uшundaj çana bolsun, emi ectekeden qavar ala
alvasьз.

Zorz Danden—Toqtoson, aзыгааq.

Ljuven—Çoq, volvojt.

Zorz Danden—Men saqja bir çana söz
aйтam.

Ljuven—Ço-çoq. Siz aйттыгьр алqаны ту-
расьз.

Zorz Danden—Ço-çoq, al emes.

Ljuven—E, aqmaqть tapqan ekensiz... Men
sizdin aldamaqсь volqonuzdu көryp turam.

Zorz Danden—Degele al tuurasьnda
emes. Uqur tursan!

Ljuven—Çoq, kerek emes. Vikont мырза
qandajca Klodinaqja aqca vergenin, anan al
qantip anь aььmьдьн ýstynə aььр kirip ketkenin,
aйтьр verse dep tuрасьз eel Kerek emes, men
ancalьq kelesoo emesmin.

Zorz Danden—Ajlanaььн.

Ljuven—Kerek emes.

Zorz Danden—Men saqja verem...

Ljuven—Tamaqa qььььь...

VIII KƏRYNYŞ

Zorz Danden—*(çalqьз)* Bu çamandan
ecteke сьqрас voldu. Biroq, oozunan сьqьр
ketken sözy vajaqь iş çənyndə voldu. Egerde
bul сьраьь мырза menin yьymdə volcu volso,
ata, enesinin aldьnda munu qarmaqçаным vo-
lup, qolqo tyşkeny волур сьqьat. Мындан qan-
tip rajdalanardь biləej qalsam; anda meni
qudaj urqаны. Eger men yьgə kirsem, bu aram
qutulup ketet da, men qandaj çana şermen-
decilikti көrvəььyn — qandaj aйтьр qarqansam də
qalp aйтat dep, işenişpejt. Anьqьн biləej qajьн
ata menen qajьн enemdi saqьььr kelsem, daqь
vajaqьdaj tuzaqqa tyşyp, əzym aqmaq volur
qalam. Al uşu kezde uşu çerde ekenin qandaj
qьььr bilsem? *(teşikten qarajt)*, O, qudaj, əz
kəzym menen көrdym, şektenip turuu ne kerek!
Bu çerde taqьььььн əzy maqja alardь qandaj
qarmoonun aьььььн vərip *(Sotanvilderdin kelat-
qанын көryp)* maqja kerektyy Sudjalardь əzy
ataьь çiverip olturat.

De-Sotanvi Tere — Ystynen!
Zorz Danden — Oova, ystynen, menin
yymden.

De-Sotanvil Tere — Sizdin yjnyzdənay?
Zorz Danden — Oova, menin öz yymden.

De-Sotanvil Ajm — Eger andaj volso viz
sizge qoşulup, qəzbəzqə qarşə volobuz.

De-Sotanvil Tere — Bizdin yj-vyləəyn
ar, naməzə vaağnan vizge qəmbat. Egerde
cən ajtəp çatqan volsoñuz viz qəzbəzdan kecip
sizdin qaağndəzqə, sizdin bəqəjağndəzqə saləp
verəviz.

Zorz Danden — Anda emese meni eerci-
genden vaşqa ecteke qalvajt.

De-Sotanvil Ajm — Severdeniz, daqə
cañlyş volup çyvbəsyn.

Zorz Danden — Qudaj aq, mənə azyr öz
kəzynyzdər menen kərəsyzdər. (*Anzelika menen
qoşo cəqqan Klitandrə kərgəzyp*) Emne, qalp
ajtərtymənbə?

X KƏRYNYŞ

Anzelika, Klitandr, Klodina, de-Sotanvil
Tere, de-Sotanvil Ajm, Zorz Danden stse-
nanə tereñ çaqənda.

Anzelika — (*Klitandraqə*) Qoşuñuz. Sizdi

bu çerden kəryp qoşovu der qorqom, maqə
cəvər voluş kerek.

Klitandr — Bygynky tyny siz menen syjle-
şyy çajəp əzynyz çajlaştəğndəz, uşuqə uvada
veriniz.

Anzelika — Araket qəlp kərəjyn.

Zorz Danden — (*De-Sotanvil Ajm menen,
de-Sotanvil Terege*). Bizdi vajqavaj turqan qəlp
arqasəna varaly.

Klodina — (*Anzelikaqə*) Ax, Sudəğnja, iştin
vaarə uradə! Tigine, tetiginde ata, eneniz me-
nen kyjəənyz turat.

Klitandr — Qudaj urqan eken!

Anzelika — (*Klitandr menen Klodinaqə
aqəron*). Əzundərdən şək əldəğp qoşvoqula, va-
ğn maqə vərgile. (*Klitandraqə qatuu*) Bu qan-
dajca! Erteñ menenki oqujadan kijin siz uşun-
daj çoruqtu vaştamaqə volosuzbu? Uşuntip siz
əzynyzydyn ojnuzdu çaşyrtan ekensiz da?
Sizdi maqə aşəq volup çyret, öz maqsatəna
çetmekci oju var der ajtəşqan; aqə men əzym-
dyn acuum kelgenin eldin kəzyncə acəq ajtə-
mən, siz daqə meni qara qəlvajəp der ojlovo-
qonuzdu ajtəp, səz vərgensiz; aqə qaravastan
bir kyn etpəj qajta menin əldəma kelip,
aşəqəğndəzde menin kənylymdy tartəp alam

der qajdaqь arzьvaqan çee çomoqtor menen vaşьmdь oorutur, çöelyp oturasyz. Men nike ystynde kyjөөme bergen antьmdan, ata, enem qulaqьma qyjqan aq çoldon cьqьp kete turqan vuzuq ajal bekemin? Eger menin atam sizdin bul çoruqunuzdu uqsa, sizdin çazanьzдь berer ele! Biroq, ajaldьn çaqşьsь cataqь syjөөjt, oşonduqtan men munu aqja ajtrajьmьn. (*Klodinağa tajaq alьp kel degendej çandajt.*) Özym ajal bolsom da maqja ötközgen qorduqtun öcyn alьp, sizdin çazanьzдь bergyygө erdigim çetişet. Sizdin qьlqanьndьz dvorjanqja ьlajьq emes, oşonduqtan men daqь dvorjandarqja ьlajьq emes çoruq menen çazanьzдь beremin. (*Anzelika tajaqь alьp Klitandrь savьmьş volot; Klitandr tajaq kelip Zorz Dandenge tije turqandaj qьlьp vaşьn ala qacat.*)

Klitandr — (*Tajaq tijgendej vaqьrьp*) Aj-aj-aj! Qojuquz!

XI KÖRYNYŞ

De-Sotanvil Tөрө, de-Sotanvil Ajьm, Anzelika, Zorz Danden, Klodina.

Klodina — Çaqşьlarp, Sudarьnja, çaqşьlarp uruquz!

Anzelika — (*Klitandroğa ajtqansьp*) Egerde

sizdin ojuquzda daqь birdeme volo turqan vol-so men çoop bergyygө dajarmьn.

Klodina — İşiniz kim menen ekenin biliniz.

Anzelika — (*antqor taq qalьp*) Ax, ata bu çerde veleniz!

De-Stanvil Tөрө — Oova, qьzьm, sen de-Sotanvilderdin yjynyn eд mьqьtь tuqumunan ekenindi aqьndь menen da, erdigin menen da көrgөzdyn. Kelci veri, voorum a qьsajьn.

De-Sotanvil Ajьm — Qьzьm meni da qucaqta; ax, quvanqanьmdan ьlajьmьn, senin bu qьlqanьndь meni ьraazь qьldь, men özymdyn qanьmdь taanьp oturam.

De-Sotanvil Tөрө — Qana kyjөө, siz vucja qandaj quvanьsьndьz kerek. Bul işten sizdin qancalьq meeriniz toldu. Siz alvette qaralьq tarta turqan çönyuz var ele, biroq sizdin şeginiz sonun tyrdө tarap çoqьldu.

Klodina — Daqь deseder! Mьna ajal uşundaj bolsun! Mьndaj ajalduu voluş — sizdin taalajьndьz. Siz anьn izinen qana өөр çyre turqansьz.

Zorz Danden — Oq! Qara neet şermende!

De-Sotanvil Tөрө — Emne boldu sizge kyjөө? Sizge qьlqan urmatь ucyn emnelikten kelinceginizge ьraazь volup, raqmat ajtrajьsьz?

Anzelika — Çoq, çoq atake, anьn keregi

YCYNCY KƏŞƏGƏ

I KƏRYNYŞ

Klitandr, Ljuven.

Klitandr — Tyn kirip ketti, keçigebizbi dep, qorqom. Ljuven maqda taqyr çol kərynvəjt!

Ljuven — Emne, Sudar?

Klitandr — Uşu çaqa vasaýnab?

Ljuven — Uşu çaqta voluuşda tijiş. Qudaj utqanda uşundajda kelesoo tyn volovu, tegele ecteke kərynvəjt!

Klitandr — Tyndy quđaj uruptur. Biroq, bir çaqynan tyn qarañqy volup viz kərvəj çat-saq, ekinci çaqynan tyndyn qarañqyş sizge rajda — vizdi ec kim kərvəjt.

Ljuven — Апыдыз tuura; demek, tyn an-salyq kelesoo emes deniz. Ајтыдызсы мырза, siz maselen, oqumuştuusuz tyn emne ycyn мыпсалық qarañqy?

Klitandr — Bul oor masele, vıdqa çoor veryu qyşn. Ljuven, sen vilgicsidvi?

Ljuven — Oova, eger oquđan volsom dyjnede kişi ojlovoqondu ojlor tavar elem.

Klitandr — Işenem. Ақынд qyşn ekeni kəzynen dele kərynyp turvajv?

Ljuven — Ајтqаныдыз tuura. Men oquvasam da latyncañ tyşynemyn. Vəjaqy bir cođ yjdyn eşiğinde kollegium — degen çazuu var eken, demek bul kollegija degen söz dep bile qojdum.

Klitandr — Bul şumduq! Demek sen oquj alat turvajşydy?

Ljuven — Oova, vasma tamqasyn oquj alam; çazqandy qandaj qyşp oquştu taqyr bile alvaj qojdum.

Klitandr — Мына viz taq yjdyn əzyne kelip qaldyq. (Алаqанын саар) Bul Klodina ycyn belgi.

Ljuven — Сьньп айтъз керек, бу җыз алтын
җыз екен, мен муну өлгөңсө җагъы көрөм.

Klitandr — Ошон усун, ань алаҗды җылыр
турсун деп seni еercitip алдым.

Ljuven — Мен, sudar, sizge алдым...

Klitandr — Аҗыгьн! Бирөөнун җывыгьты утүлат.

II KÖRYNYŞ

Anzelika, Klodina, Klitandr, Ljuven.

Anzelika — Klodina!

Klodina — Emne?

Anzelika — Eşikti kicine асыыгьааҗ җој.

Klodina — Ошондој җыдым.

(stsenada tyn. Aktjorlor sirin-iri җараңҗыда
izdep җырысот).

Klitandr — (Ljuenge) Tigiler екен...Ts...

Anzelika — Ts...

Ljuven — Ts...

Klitandr — (Anzelika екен деп Klodinaҗа)
Sudarъnjel

Anzelika — (Klitandr екен деп Ljuenge)
Qandaj?

Ljuven — (Klodina екен деп Anzelikaҗа)
Klodina!

Klodina — (Ljuven екен деп Klitandraҗа)
Emne?

Klitandr — (Anzelika екен деп, Klodinaҗа)
Ax, Sudarъnja. Uşuncalyq мен sizge suqtana-
mьn!

Ljuven — (Anzelikaҗа, ань Klodina екен
деп) Klodina, вайҗуш Klodinam!

Klodina — (Klitandraҗа) Аҗыгьн, Sudar.

Anzelika — (Ljuenge) Toqto, Ljuven.

Klitandr — Bu Klodina sensinvi?

Klodina — Oova.

Ljuven — Bu Sudarъnja, sizai?

Anzelika — Oova.

Klodina — (Klitandraҗа) Sizder адашър
җалърсыздар.

Ljuven — (Anzelikaҗа) Qudaj ursun, tyn
uşundaj, көзге sajsa көрыңыз.

Klitandr — Sudarъnja, menmin.

Anzelika — Menin kyjөөм җоҗурап җоңу-
руҗ tartър җатат. Ошол учурдан рајдаланыр siz
menen syjleşyyge сыҗтым.

Klitandr — Otura turqun җер таар алаы.

Klodina — Ғаҗы аҗы.

(Anzelika, Klitandr, Klodina, stsenанын tereңine
oituruşat.)

Ljuven — Klodina, җајдасын?

III KƏRYNYŞ

Anzeliika, Klitandr, Klodina, stsenanyn terefine oturuşat. Zorž Danden cala kijgen, Ljuven.

Zorž Danden — (*çetke*) Zajıvımdın tömen çaqqa tyşkenyn tujur qalıp arqasınan cıqajın dep, şaşılıp kijine saldı. Qajda varmaqş boldu eken? Cın ele yjden cıqıyp ketkenbi?

Ljuven — (*Klodinanın izdep çyruyp, Danden di Klodina eken dep*) Klodina, 'qajda çyrosyn? Mına, tartım! Senin qoşojunıñdu şızqa olturduşanıñız çaqş boldu; vajeaq maşa ajtqan sojul menen savatqandaj qızıq volup cıqtı. Senin ajımdı ajtat çaman kuyöem vırdı dep uqtar çatat dejt. Al uqtar çatqanda zajıvı bul çerde Vikont mıza menen olturqanın qajdan vilsin. Uşul kezde qandaj tyş keryp çattı eken? Bul avdan qızıq iş! Zajıvın qızıqanıp, menden vaşqa kişige tik qaravajıñ dep orondoşondu aqta kim qojdu eken? Mına ınsapşız! Vikont tere aqta öte şıj qılıp çyret. Klodina sen emne taqır uncuqraşın? Tigilerdin arqasınan varalı. Qoludan bir öptyrup qojcu. Ax, uşuncalıq tattuul! Tim ele qant eken. (*Zorž Danden anı tyrtıyp çıaeret*) Saşa emne boldu? Qolun ancalıq çumşaq emes oı!

Zorž Danden — Bu kim?

Ljuven — Ec kim emes.

Zorž Danden — Qacır varatta menin çaman qatınmdın qılıp çatqan qıjanatcılığın ajtır saldı. Boldu, emi daroo ata, enesin azır caqırtyş kerek. Bul oqujadın rajdalanıp turup munu menen aşırap ketiş kerek. Ej, Kolen, Kolen!

IV KƏRYNYŞ

Anzeliika, Klitandr, Klodina, Ljuven stsenanın terefinde oturuşat. Zorž Danden menen Kolen.

Kolen — (*terezeden*) Azır, Sudar!

Zorž Danden — Erterek veri tömen tyş.

Kolen — (*terezeden sekirip tyşot*), Aldıñızdamın, mından da tez tyşuygö volovul!

Zorž Danden — Keldinbi?

Kolen — Oova, Sudar.

(*Bu kezde Zorž Danden Kolendin uny cıqqan çaqqa vasat. Kolen vaşqa çaqqa vasıp, uqtar qalat*).

Zorž Danden — Baqıdavaaj aqırın syjlegyn. Beri qara, menin qajın atam menen qajın eneme varıp, sizderdi ıdam kelsin dep, öte tömöncylyk menen suranıp çatat degin. Uqtıñbu? Ej, Kolen!

Kolen—*(ekinci çaqta ujqu surap)* Azьr,
Sudar!

Zorz Danden—Qudaj urqan çaman,
qajda çyresyn?

Kolen—*Вьяqтамьн.*

Zorz Danden—Qudaj qarqarqan çaman,
menden qacьp çyresyndу?

*(Zorz Danden Kolen turqan çaqa vasat, vul
ucurda ujqu suraqan Kolen ekinci çaqtan etyp
daqь uqtap qalat.)*

Men saqja ajtam, sen azьr varьp menin qajьn
enem menen qajьn atama ajtqьn; qudaj ucyn
vizdikine azьr kele qojusun. Uqur çatasьndь?
Çoor vervejsinьi? Kolen, ej Kolen!

Kolen—*(ekinci çaqtan ojqonur)* Emne,
sudar?

Zorz Danden—Kişini çindi qьlat qjo, vul
aqmaq. Beri kell *(Ekөө bir sirine urunuşur,
ekөө teң çьqьlat)* Atanь, qaraqcь cocqo! Majьp
qьldьnd qjo men! Qajda çyresyn? Beri kelci, men
saqja azьraaq kergezyp qojojun. Bu menden
qacьp çyret kerynet.

Kolen—Oova deseniz!

Zorz Danden—Kelesinьi, çoqru?

Kolen—Çoq varvajm.

Zorz Danden—Kel dejm saqja men.

Kolen—Çoq, varvajm, urqanь turasьz.

Zorz Danden—Çoq, ecteke qьlvajm saqja.

Kolen—Oova?

Zorz Danden—Kel emi ertereek. *(Ko-
lendin qolunan qarmap)* Mьna, boldu. Ёrьsьndь,
var ekeni azьr maqja keregind tijir turqanьdan
soo qaldьnd. Azьr menin qajьn atam menen
qajьn eneme varьp, menin atьman tymkyn
voluşunca tez kelişin sura. Eнд зарьl iş menen
degin. Eger ana mьna, kec volur qaldь dep
sever ajtsa—eнд ele kerek iş menen saqьrьp
çatat dep, kəndyrgyn, epter virdeme çatьndь-
şьp kele verişsin. Tyşyndуdьv emi?

Kolen—Tyşyndym, Sudar.

Zorz Danden—Emese ertereek varьp, kel-
gin. *(Өзынсо)* Men yjgə varьp kytyr turajьn...
Bu çerde virəə syjler çatabь? Zajьvьm volur
çyrvəsyn? Qaranqьdan rajdalanьp tьnşaş kerek.
(Eşiktin tyşyndo turat).

V KƏRYNYŞ

Anzelika, Klitandr, Zorz Danden.

Anzelika—*(Klitandroqa)* Emi qoşunuz, ke-
tyyge uvaqtь volur qaldь.

Klitandr—Qandajcal Uşuncalьq! erte eievi?

Anzelika—Biz çaqşь ele syjleştyk.

Klitandr — Ax, Sudarınja, uşuncalıq qısqa uvaqtın icinde siz menen qumar qandıǵa syjysyp, icimdeginin vaarın ajtır tyşyndıǵo alamıǵ? Kөndyumdөgynyn vaarın ajtıǵ ysyn uzun kyndөr kerek volor ele; ajtajın degenimdin çyzden birin da ajtır vytyrgөnyyn çoq.

Anzelika — Daqı bir kyny mьndan көv-rөök syjleşөvız.

Klitandr — Oj cirkin, aсьroonu uşuzur çyrgөymdy ezip çivөrdiniz, qajıq-zar menen qalat ekemin çol!

Anzelika — Daqı ucıraşuu çolun tava-vьz.

Klitandr — Oşondoı. Biroq, siz menden ketip kyjөөnızǵө vaarasыз da. Uşul pikir meni өlturyr turat. Kyjөөlөrdyn kyjөlyk daraçaları — сьньды syjgen kişi ysyn avdan bir myşkyl qьjın iğ da.

Anzelika — Mьndaj volvoçon nemelərди ojlор vaşьndьzь qatьvañz. Siz kyjөөnyn vaarın ele syjyğө volo vөret dep ojlöjsuzbu? Kee vireөлөryne өзyndyn çardamsьzдьşьdan, ata enendin көnylyn qьvaj vaar tijesin, Ata, enen volso kyjөөnyn dьnyjesyne qьzьçat. Oşonduçtan al өndyy kyjөөlөrgө ala көz menen qarar, anь anьnan artьşьraaq qььp sьjlaçьn kelөejt.

Zorz Danden — (*çetke*) Bizdin qaravet qatьndarьvьz uşundaj eken çol!

Klitandr — bras, mojunçqa anь kerek, sizdi mьncalıq qadьrçqa ьlaıьqсыz kişige vөrişiptir. Siz өndyy çaqьşьnyn vul өndyy kişi menen qoşulur qalışь — taç qala turçan çumuş.

Zorz Danden — (*çetke*) Bajquş qana kyjөөler! Kөrdyçөvby silerge qandaj vaa vөrilip çatat!

Klitandr — Siz, alvette, mьndaj taalajçqa ьlaıьq emessiz, sizdi quduret dьjçandьn zaıьvь volsun dep çaratçan emes.

Zorz Danden — Ata, eger quduret anь senin zaıьvьd qььp çaratçan volso, vaşçaca til menen syjler elen! Boldu emi; yğө kirejin. (*Yjğө kirip, icinen vөkitet*).

VI KӨRYNYŞ

Anzelika, Klitandr, Klodina, Ljuven.

Klodina — Sudarınja, eger kyjөөnızdın çamandьqьn daqı ajta turçan volsoçuz, vatьraaq ajtındьz, kec volup qaldь.

Klitandr — O, Klodina uşuncalıq taş voorsunbu!

Anzelika — (*Klitandroqa*) Tuura ajtat. Qaj-tьşalıb.

Klitandr — Ajla çoq, siz qaalaqandan kijin mojun sunuş kerek. Biroq, maqja kele turqan azar ucun voor kerdik qıbr, az da volso ajaşnızdı surajmın.

Anzelika — Qoşuñuz.

Ljuven — Klodina qajdasın, kel eköayz-
da qoştoşolu.

Klodina — Bara ver, bara ver, alıstan dele qoştoşso volot.

VII KÖRYNYŞ

Anzelika, Klodina.

Anzelika — Yjge vilgizvej kireli.

Klodina — Eşik vek eken.

Anzelika — Çanımnda aqıbc var.

Klodina — Emese aqıgn aqıbz.

Anzelika — İcinen çavıq eken. Emi emne qılavız?

Klodina — Tiginde uqtar çatqan qızmatkerdi saqıgnıbz.

Anzelika — Kolen! Kolen! Kolen!

VIII KÖRYNYŞ

Zorz danden, Anzelika, Klodina.

Zorz Danden — (*terezeden*) Kolen! Kolen!
A, menin ajm — Zajvım, aqıgn qolqo tuş-
tındı? Men uqtar çatqan kezderde qana ç-

şnı volçoşqon çerge cıqır kete veret eken-
sın da! Eñ çaqı, uşundaj kec mezgilde eşiktin
sırtında turuşuñuzqa avdan qıvanıstıumun.

Anzelika — Emne voluptur? Tın icinde
taza avaqta cıqır qojso coñ kınö volur
ketet veken!

Zorz Danden — Bras, bras salqındaj tur-
qan mezgil turvajvı! Andan köre ıbnıznı
kelip cıqqan çoq veleniz, çaramsyz ajal? Ç-
nıq cılmandıqan snıq mırza menen qıloqan
anımenizdi viz vıleviz, sizderdin aşqıq ezi-
lişuñderdy, men tuurasında emne der maqtar
syjlegenüñderdy uqqanıbz. Biroq menin köny-
lymdyn tınc volqon sevevi: aqıgn tuvy öcüm-
dy ala turqan völdum; menin arız-datımdın
aqıqattıqına ata, eneniz tuşunur, sizdin aram
neetiginizge alardıñ közdery çete turqan ucır
keldi. Men ata, enenizge kişi çıberdim, alar azır
kelışet.

Anzelika — (*cethe*) O, çasaqan!

Klodina — Ax, sudarıñjal!

Zorz Danden — Siz, alvette, mındañ volom
der oşloqon emessiz qo? Mına emi men tilegeni-
me çetip, şattanır oturam; mına sizdin antqor-
duñuz, vardıq qıtmırdıqıznı çoqolot. Uşul
kynge cejin men ajırtasam meni şıbdı qıbr,

ata, enenizdin көзүн војор өзүңүздүн арам неетинизди чаşьыр келдиниз. Мен эмне көрөөјүн, мен эмне ајтрајьн — менін вардьқ далідеримди сиздин антқордуқуңуз ченір, сиз дајьм ақ волуп келгенсиз. Біроқ, бу çолу, қудайға шығь, іштин ваарь Cecilip, сиздин ұјатсыз çызу қараль-шьндьз ваарьға маальм волот.

Anzelika — Emi, aјnalajьn, acьp qojsoncu.

Zorz Danden — Çoq, çoq men caşьrqaјn kişiler kelmeјince kytө turalь. Uşundaj sonun ucurda silerdin eşikte çyrgөnyөrdy көrsyn dep turam. Siler azьr bul işten qandaj qьlьp qutu-luu kerek, oşonun амальн oјlor turqula. Bul tordo qandaj воşonuunun aјlasьn tarqьla. Eldin vaarьn aqmaq qьlьp, өзүңөг aq volup cьға turqandaj bir aјla tarqьla, — tyn icinde vasьp ketyyge işene turqan bir şьltoo qьlvajsьnlarьbь, maselen: balanca qurьubuz көz çarqan eken, oşoqo qaraşqanь varдьq ele degenden.

Anzelika — Çoq, men ecteme çaşьrqaјm kelbeјt, siz vaarьn bilgenden kijin men özьmды aqtaşьm da, çaqtaşьm da kelbeјt.

Zorz Danden — Bras, antkeni siz ycun çoldun vaarь tujuqtalьp vytyp qalqanьn, men çenilip qala turqan bir şьltoo tavьlvaj qalqanьn siz çaqşь көгьp turvajsьzvьbь.

Anzelika — Bras, men ökynөm, men aјьp-tuumun, dattana turqan sizdin çөnynyz var. Biroq men sizden suranam, maşa bir çolu boor oорup qojunuz, ata, enemdin qaarьnө tuuşar qьlvandьz, maşa ertereek eşikti acьp ve-riniz.

Zorz Danden — Oşondoј deseniz! Quldu-şum var sizge.

Anzelika — Qojsonuz emi, acьp qojunuz. Bajquş kyjөөm! Öpkөmды cavaјьn, acьp qojunuz.

Zorz Danden — Al Bajquş kyjөөmьv! Emi men sizge vajquş kyjөөm volup qaldьmьbь, antkeni siz qolqo tyşyp qaldьndьz da. Buqа men syjnyctьymyn. Antpese mьndaj çarakө-lyk qьlьş ec qanca sизdin oјunuzqа kelmek emes.

Anzelika — Emi til alsanьz, mьndan arь sizdin көnylynyzdy taqьr oорutpasqа uvada verem men...

Zorz Danden — Bul aјtqanьndьzdan ecteme cьqrajt. Mьndaj ucurdu qoldon cьqarqьm kel-beјt, eldin vaarь sizdin vuzuq qьjьlьndьzь көгьp, vyт vojdon işenişsin.

Anzelika — Emese men sizge bir kep aј-tajьn. Menin sөzymды uqsanьz.

Zorž Danden — Qoş, emne keviniz var?
Anzelika — Men cъnъnda ajьrtuumun, mojnuma ala turqan çonyum var. Men cъnъnda siz uqtap çatqan mezgilden pajdalanьp, çanaqь siz ajtqan kişi menen varьp syjleştyum ele. Biroq, menin bu qьlqanьmdь çaşьtqьma qarap kecirip qojo turqansьz. Bul ectekeni bile elek turmuştu emi qana kergен çaş ajaldьn bir çenildigi. Mъndaj çenil qьjalqja kişi çaman qьjal menen verilbejt, alvette, tekşerip kelgende mъnda ec qandaj çaman pikir çoq...

Zorž Danden — Bras ajtqanьdьzqja qataşьz dep, işene veryuğe volot.

Anzelika — Men ezymdy aqtasajm, sizdin aldьndьzda ajьpsьz mьn degim kelbejt; sizden çanьm menen qana suraqanьm sizge ötkergен menin qorduqumdu keciriniz, anь taqьr unutuңuz da ata, enemdin maqja ajtuucu çaman sözderyn maqja uquzvaj, andan meni qutqarьdьz. Egerde siz aq көnylunuz menen meerimdylyk qьlьp menin bul tilegimdi orundatsanьz, sizdin kendiginiz meni vyt vojdon çenet, sizdin al qьlqanьndьz menin çyregymdy eritip, ata, enem, nikelik tyjny kirgize alqan çьluu sezimdi menin çyregymө kirgizet. Qьsqasьn ajtqanda sizdin al qьlqanьndьz meni vytkyl çet

kişilerdin syjyp qarajqanьnan vaş tartqьzьp, çalan qana sizge tegerentip vajlanьştьrat. Mъndan arь men sizge söz beremin — sizge men dyjnөdө çoq ajal volomun, vardьq ezymdyn meerimdi sizge qana tögөmyn. Sizdi men ezymdyn çar meerimdi salьp ьraazь qьlamьn.

Zorž Danden — O, adamdь aldap turup, çutqusu kelgen açьdaar!

Anzelika — Maqja uşul çaqşьlьqtь iştенiz.

Zorž Danden — Ec qacan! Men çaqşьlьq-сьl emesmin.

Anzelika — Kendiginizdi көrsөtünüz.

Zorž Danden — Bolbojt.

Anzelika — Qudaj ycyn.

Zorž Danden — Bolbojt.

Anzelika — Öpkө voorumdu çavajьn.

Zorž Danden — Bolbojt, bolbojt, bolbojt. Sizdin da көnylunuz, qalьp sizdin da şermen-deciliginiz aşkere bolsun.

Anzelika — Eger siz meni uşuncalьq ararьp, uşuncalьq zeenimdi kejtite turqan volsoңuz, eskertip qojojun, mъndaj ucurlarda ajal ar işti qьluuqja azьr volot. Kijin öкynyp qalasьz.

Zorž Danden — Qoş, siz emne qьla qojmoqcusuz?

Anzelika — Men eң aqьrğь çarань qoido-

qorqutur da, çalyňar da menden ecteme öndyre
albaşna közy çetkenden kijin ketken eken.
Qajta çaqşy! Emi anın ata-enesi qyzyňyn
qylymşyn daqy aýqyňraaq köryşsyn. (*Yjgö
kirmekçi solot*) Oj, Oj! Eşik çabyq! Ejl Ejl Kim
bar, ertereek eşikti acqyla.

XI KÖRYNYŞ

Anzelika menen Klodina terezede; Zorz
Danden.

Anzelika — Qandajca! Sensiñbi? Qajda
tentirep çyrosyn? Tañqa maalda yjgö kelcy
bele? Aq neet kyjөө uşunu qylyş?

Klodina — Çaqşy ker eken, çaş aýalyň yjgö
çalqyş taştar, tyn woju, icip çyrgen.

Zorz Danden — Qandajca! Siler...

Anzelika — Çoqol ket, çoqol ket, wuzuq!
Senin çaramsyz qylyq çorquq könylyme tijir
boldu, men tup tuura ata, eneme arýzdanamın.

Zorz Danden — Qantip! Siler qajsy beti-
ner menen...

XII KÖRYNYŞ

De-Sotanvil Tere, de-Sotanvil Aým, tynky
kijimcen; Kolendin qolunda fonar; Anze-
lika menen Klodina terezede; Zorz Dan-
den.

Anzelika — (*atas menen enesine.*) Keli-
niñder, kyjөөmdyn dyjnede çoq çyzy qaraly-
qyňan meni qutqarar qojunuzdar. Kynylygy
menen icken vinosuna waş aýlanar, özy emne
syjler, emne qylyr çatqanyn bilbejt. Antkeni
qulaq uqtur, kez көrөгөндөj aqmaqsylyqyna
silerdi kyөө bolsun dep silerge kişini özy
çiberdi. Tyn woju kytyr olturqandan kijin bir
kezde temselep keldi, özynen ele uqsanar,
maqra qar qajdaqy aýrtyn wardaýyn qojmoqcu
imiş... Al uqtar çatqanda men aqyňyn сыяр
ketken imişmin, daqy qarqajdaqyňyn aýtyr
wylçrajt.

Zorz Danden — (*çetke*) Körcy, aly ta-
şyn çep kekse wolqon dolunul!

Klodina — Bul özy yjde uqtar çatqan wolur,
vizdi ketip qalyrsyñar dep mojnubuzqajda qoj-
moqcu wolwodubul! Munun bu çinin tele qaşar
сыяруу мүмкүн emes.

De-Sotanvil Tere — Qandaj! Bu qandaj
ker?

De-Sotanvil Aým — Körynyz bul mь-
taamdyqtь — daqy vizdi saqyrtat!

Zorz Danden — Ec qacan...

Anzelika — Qojunuzcu atake men mьñdan
arь bul öndyy erge wylөө wolur tura alwajmın.

Савъгъм тугенур boldu. Ушу çerde oozunan aq it kirip, qara it сьqтb.

De-Sotanvil Tere—(Zorz Dandenge)

Qudaj urqandal bu ar, namъbъ çoq kişi ekensizl

Klodina—Bajquş çaş ajalъna qьlqan qьbьqъ tim ele kişinin çinin keltiret... Ajtър otursa bajquş qьzdьn zarъ asmanqъa uqulat.

Zorz Danden—Uşu daqьb...

De-Sotanvil Tere—Qojunuz, ujatъdъdan da muunur ele turqansъz.

Zorz Danden—Eki ooz sьz ajtajъn, maqъa uruqsat bergile...

Anzelika—Syjlettygyp qojsoqor qar qajdaqьbъ ajtър dьdьyреjt.

Zorz Danden—(cetke) Men toqtono alvaj turam!

Klodina—Bul uşuncalьq mas, çanъna kişi tura alъasa kerek; vinonun çьtъ uşu çerge da kelip turat.

Zorz Danden—Urmattuu qajnata, qudaj urup ketsin...

De-Sotanvil Tere—Baгъdъz, burqurap vino çьttanъr turasъz.

Zorz Danden—Sudagъnja, sizden suranam...

De-Sotanvil Ajъm—Fu çaqьn kelъeniz, deminiz buzulup qalъrtъr.

Zorz Danden—(De-Sotanvilge) Uruqsat qьbьdъz, sizge...

De-Sotanvil Tere—Baгъdъz, sizge ajtam, kişi çanъdъzqъa tura ala turqan emes.

Zorz Danden—(De-Sotanvil Ajъmqъa) Qulduqum var, uruqsat etinjzci...

De-Sotanvil Ajъm—Fu! Çyregym ajlanъr varatat. Ajta turqan volsoquz alъstan turup ajtъdъz.

Zorz Danden—Maaqul, men alъstan turup ajtajъn, qudaj urup ketsin, men daъm yjde volqomun. Yjdьn ketken tigi volucu.

Anzelika—Men ajtradъm vele, kьrdьnъv?

Klodina—Kьrdьnyzderъv, uşu qantip сьndьqqa oqşosun.

De-Sotanvil Tere—(Zorz Dandenge) Qojunuz, siz beker ele kişilerge kьlot ekensizl Tuşunuz bu çaqqa, qьzъm, vizdin çanъbъzqъa kelgile.

XIII KьRYNYŞ

De-Sotanvil Tere, De-Sotanvil Ajъm, Zorz Danden, Klodina.

Zorz Danden—Qudaj ystymde turat, men yjde volcumun, anan...

Zorз Danden—(tizelep turat qolunda
gam. Cetke) O, çaratqan! (Sotanvilge) Emne
dejin?

De-Sotanvil—Sudarъnja, menden ketken
qatalьqtь...

Zorз Danden—Sudarъnja menden ketken
qatalьqtь...

De-Sotanvil—Kecirişinizdi suranam...

Zorз Danden—Kecirişinizdi suranam...
(Cetke) sizge yjləngənymdy.

De-Sotanvil—Mьndan aъь əzymdy çaqşь
alьp çyryşkə uvada veremin.

Zorз Danden—Mьndan aъь əzymdy çaqşь
alьp çyryşkə uvada veremin.

De-Sotanvil—(Zorз Dandenge) Cəvər-
deniz çana esinizde bolsun, viz sizdin orojluçu-
nuzğa eң aqьrқь çolu cьdarьvьz.

De-Sotanvil A jь m—Qudaj əzyn ondol
Eger daqь murunqudaj qьla turqan bolsunuz,
zajьvьndьzь çana aъьп cьqqan çerin qandaj
qьlьp urmat qьlьz kerektigin sizge yjрətyp qoju-
şat.

De-Sotanvil—Mьna taң atьp kele çatat.
Qana qoşqula. (Zorз Dandenge) Varьndьz yjy-
nuzgə, aqьl-esiniz menep volunuz. (Ajьlna)
A viz çanьm, varьp uqtajь.

Zorз Danden—(çalqьz). Emi volor iş
boldu. Ətkən işkə aja çoq. Eger maçja oçşor
birəegə çaman qatьn tuş volso, сод suuğa
varьp aqьp elgəndən vaşqa çarasь qalьajt.

Çooptuu redaktor ██████████
Texnikeskij redaktor FAXRUTDINOV R.
Çooptuuna çooptuu QASIMOV Z.
Çooptuu korrektor MAMAKEJEV T.

Terzige 28/II 39-ç. serildi. Basuqa 4/VII 39-ç.
qol qojuldu. Qaraqanda formatı 65X92. Bardaq 2 1/2
sasma lanaq. Qaraqandavilii № B — 511. Qaraqandam
nas № 54. Nariad № 0219. Tirash 3140

Qazan, Dzerzinskij. Tatpollgraf, FZU 1939-ç.

Вааъ 1 с. 50 т.

ПРОЗ + ЧО